

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет економіки і менеджменту
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Робоча програма (силабус) освітнього компонента
Страховий менеджмент
(обов'язковий)

Реалізується в межах освітньої програми «Фінанси, банківська справа та страхування»

за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

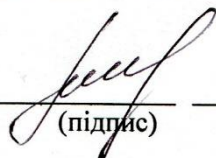
на другому (магістерському) рівні вищої освіти

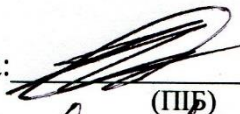
Розробник: В. Бег Борисова В.А. д.е.н., професор, професор кафедри
(підпис) (прізвище, ініціали) (вчений ступінь та звання, посада)
фінансів, банківської справи та страхування

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування	протокол від <u>04.06.2024</u> № <u>23</u>
	Завідувач кафедри <u>Геєнко М.М.</u> (підпис)

Погоджено:

Гарант освітньої програми Геєнко М.М.
(підпис) (ПІБ)

Декан факультету, де реалізується освітня програма Лищенко М.О.
(підпис) (ПІБ)

Рецензія на робочу програму(додається) надана: Геєнко М.М.
(ПІБ)
 Самощкіна Ж.
(ПІБ)

Методист відділу якості освіти, ліцензування та акредитації Ж. Вар (Надіє Франаків)
(підпис) (ПІБ)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 20.06. 2024 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1	Назва ОК	Страховий менеджмент		
2	Факультет/кафедра	Факультет економіки і менеджменту/ кафедра фінансів, банківської справи та страхування		
3	Статус ОК	Обов'язковий		
4	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для (заповнюється для обов'язкових ОК)	Фінанси, банківська справа та страхування / 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок		
5	ОК може бути запропонований для (заповнюється для вибіркових ОК)	-		
6	Рівень НРК	7 рівень		
7	Семестр та тривалість вивчення	1 семестр, 15 тижнів		
8	Кількість кредитів ЄКТС	4		
9	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота(заняття)		
		Лекційні	Практичні /семінарські	Лабораторні
		Денна форма навчання	44	30
		Заочна форма навчання	14	10
10	Мова навчання	Українська		
11	Викладач/Координатор освітнього компонента	Борисова В.А. д.е.н, професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування		
11.1	Контактна інформація	Аудиторія 406е, тел.. +38097369212, E-mail:borysova_viki@yahoo.com		
12	Загальний опис освітнього компонента	Освітній компонент забезпечує базову підготовку фахівця якісно нового рівня, здатного вирішувати складні нестандартні завдання і проблеми дослідницького характеру у фінансово-страховій галузі, Спрямований на формування у здобувачів вищої освіти теоретичних знань та набуття практичних навичок щодо управління страховими компаніями, організації діяльності страховика, формування і аналізу документів, які використовуються на всіх стадіях діяльності страхової компанії. Дисципліна передбачає послідовне та систематизоване вивчення засад управління страховою компанією, Надання майбутньому фахівцю теоретичних знань та практичних навичок для прийняття ефективних рішень в галузі страхового менеджменту. В результаті вивчення дисципліни студенти повинні знати: основні терміни, які застосовуються в страхуванні, принципи класифікації страхових послуг, юридичні засади страхових відносин та механізм забезпечення фінансової надійності діяльності страховика, особливості управління страховими ризиками.		
13	Мета освітнього компонента	Формування цілісної системи знань з організації і функціонування страхових організацій, оволодіння навичками і прийомами страхування, пов'язаними з використанням навичок управління страховою компанією, механізму формування страхових резервних фондів страховика; формування у здобувачів вищої освіти здібностей до проведення науково-практичних досліджень в галузі страхування і презентації їх результатів.		
14	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами	1. Освітній компонент базується на знаннях. Отриманих при вивченні дисциплін: Фінанси, Статистика, Страхування, Основи наукових досліджень.		

	ОП	2. Освітній компонент є основою для Управління страховою діяльністю. 3. Обмеження відсутні
15	Політика академічної доброчесності	Обов'язкове дотримання академічної доброчесності студентами, а саме: - самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених даним силабусом; - посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; - дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; - надання достовірної інформації про результати власної навчальної діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації. Практичні роботи виконуються за індивідуальними завданнями, які студенти отримують від викладача. Індивідуальне завдання складається з двох частин: 1) підготувати науково-дослідну роботу, відповідно до теми заняття; 2) захистити роботу перед викладачем та аудиторією. Усі роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту при умові текстових запозичень не більше 20%. У випадку недотримання даних вимог робота повертається на доопрацювання. При виявленні повторного порушення вимог академічної доброчесності студент не допускається до захисту. У разі виконання практичної роботи не за отриманим завданням результати анулюються, а студент отримує нову тему для опрацювання.

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...»	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК (зазначити номер згідно з нумерацією, наведеною в ОП) ¹						Як оцінюється РНД
	ПРН 1	ПРН 4	ПРН 8	ПРН 10	ПРН 12	ПРН 13	
ДРН 1 володіти страховою термінологією, аналізувати особливості діяльності страховика та обґрунтовувати напрями удосконалення механізму її реалізації	x			x			Тести, кейси
ДРН 2 аналізувати стан страхового ринку країни (регіону), виявляти причини, оцінювати наслідки виникнення диспропорцій у розвитку діяльності страхових організацій, вміти управляти процесом створення страхових компаній		x		x			Індивідуальне дослідження, його презентація
ДРН 3 володіти навичками самостійної роботи з навчальної, методичної, наукової літератури, з нормативно-інструктивними матеріалами, документацією щодо управління страховою діяльністю	x				x	x	Індивідуальне дослідження, його презентація
ДРН 4 використовуючи теоретичні знання сутності та організації управління в страхових компаніях та прийоми стратегічного менеджменту пояснювати структуру й зміст основних елементів та етапів у страхуванні, розробляти стратегії розвитку страховика, проводити SWOT-аналіз діяльності страховика та бізнес-планування	x	x		x			Письмова контрольна робота, її захист
ДРН 5 аналізувати основні завдання маркетингу страхових організацій, проводити маркетингові дослідження в страхуванні з метою реалізації програми підвищення конкурентоспроможності страховика та просування нових видів страхових продуктів		x	x		x		Письмова контрольна робота, її захист
ДРН 6 виявляти взаємозв'язки між тарифною політикою страховика та його на фінансовими результатами, усвідомлювати роль перестраховувальних програм у збалансуванні страхового портфеля, оцінювати й розраховувати показники платоспроможності, ліквідності й фінансової надійності страховика	x	x				x	Тести, питання, ситуаційні завдання

ПРН 1. Використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

¹ Має відповідати Матриці забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами освітньої програми, зазначається для обов'язкових освітніх компонентів ОП I та II рівня, для усіх (обов'язкових та вибіркових ОК) ОП III

ПРН 4. Відшукувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування

ПРН 8. Вміти застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансів, банківської справи та страхування та управляти ними.

ПРН 10. Здійснювати діагностику і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

ПРН 12. Обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.

ПРН 13. Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів.

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу (денна/заочна)			Рекомендована література ²
	Аудиторна робота		Самостійна робота	
	Лк	П.з / семін. з.		
Тема 1 Ризик та страхування 1. Сутність ризику 2 Класифікація ризиків	2	2	4/8	1,3,4,7,8,12,21
Тема 2 Управління ризиками 1 Оцінка ризиків 2. Прогнозування можливості настання ризиків	2/2	2	4/8	1,3,4,7,8,12,14
Тема 2 Управління ризиками 1. Ризик-менеджмент як засіб запобігання ризику. 2. Оптимізація напрямів запобігання ризиків	2/2	2	4/8	1,3,4,7,8,12,13
Тема 3. Страхувий маркетинг та його розвиток 1. Сутність страхового маркетингу. 2. Соціально орієнтований маркетинг у страхуванні	2/2	2/2	4/8	1,3,4,7,8
Тема 4. Маркетингове планування в страхуванні 1. Організація маркетингової служби в страховій компанії. 2. Сегментація страхового ринку.	2/2	2/2	4/8	1,3,4,13,14,21
Тема 5. Дослідження страхового ринку 1. Структура страхового ринку 2. Учасники страхового ринку 3. Сегментація страхового ринку	4/2	2/2	4/8	1,3,4,7,8,13,14
Тема 6. Аналіз фінансів страховика 1. Основи планування діяльності страхової організації 2. Планування надходження страхових платежів 3. Складання фінансового плану страхової організації та контроль за його виконанням	4/2	2/2	4/8	7,8,13,14
Тема 6. Аналіз фінансів страховика 1. Задачі економічного аналізу страхових операцій 2. Аналіз фінансової стійкості страхових операцій 3. Оподаткування страховика	4/2	2/2	6/8	4,7,8,13
Тема 7. Перестрахування 1. Сутність перестрахування. 2. Договори перестрахування та їх види. 2. Пропорційне і непропорційне перестрахування	2/2	2	6/9	1,8,13,20,21
Тема 8. Фінансова надійність страховика 1. Фінансове забезпечення страхової діяльності 2. Доходи, витрати та джерела формування прибутку страховика 3. Резервні фонди страховика.	4/2	2	6/9	1,3,4,7,8,10,11
Тема 9. Інвестиційна політика страховика 1. Сутність інвестиційної діяльності страховика. 2. Напрями інвестиційної політики страховика.	2/2	2	6/9	1,3,4,8,13,14,21
Тема 10. Оцінка платоспроможності страховика 1. Фінансова стійкість страхової діяльності. 2. Оцінка фінансового стану страхової організації	4/2	2	6/9	1,3,4,7,8,9,10,11

²Конкретне джерело із основної чи додатково рекомендованої літератури

3. Оцінка платоспроможності страховика				
Тема 11. Регулювання страхової діяльності 1. Державне регулювання страхової діяльності 2. Функція Уповноваженого органу у справах нагляду за страховою діяльністю 3. Ліцензування страхової діяльності	2	2	6/9	1,3,4,13,14,15
Тема 12. Страхування фінансових гарантій 1. Добровільне страхування ризику втрати прибутку 2. Страхування біржових та валютних ризиків 3. Страхування кредитних ризиків	4	2	6/9	1,3,4,13,18
Тема 13. Перспективи розвитку страхування в Україні 1. Принципи розвитку страхового ринку 2. Законодавче забезпечення страхової діяльності 3. Розвиток соціально значущих видів страхування 4. Підвищення фінансової надійності страховиків	4	2	6/8	1,3,13,20,21
Всього	44/14	30/10	76/126	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять, консультацій</u>)	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)
ДРН1	Лекції (оглядова, проблемна), пояснення на практичних / семінарських заняттях, ілюстрації з використанням мультимедійного обладнання	Робота з конспектом лекцій в системі Moodle, робота в мережі Інтернет, захист кейсів, складання тесту
ДРН 2	Лекції (оглядова, дискусійна), пояснення на практичних заняттях, ілюстрації з використанням мультимедійного обладнання, мозковий штурм	Робота з конспектом лекцій в системі Moodle, робота в мережі Інтернет, робота з використанням аналітичних методів, підготовка презентації аналітичного дослідження
ДРН3	Пояснення	Збір інформаційного матеріалу (статистична звітність об'єкта дослідження за індивідуальним завданням, мережа Інтернет), його аналіз, написання висновків, підготовка презентації
ДРН 4	Оглядова лекція, семінар-дискусія, тестування, пояснення, кейс-метод	Робота з конспектом лекцій в системі Moodle, розв'язання задач, складання тестів
ДРН 5	Оглядова лекція, пояснення на практичних заняттях, ілюстрації з використанням мультимедійного обладнання,	Робота з конспектом лекцій в системі Moodle, робота в мережі Інтернет, захист контрольної роботи
ДРН 6	Лекції (оглядова, дискусійна), пояснення на практичних заняттях, ілюстрації з використанням мультимедійного обладнання	Робота з конспектом лекцій в системі Moodle, розв'язання задач, складання тестів

Дистанційне навчання реалізується через систему дистанційної освіти (СДО) з використання платформи Moodle. Матеріали для вивчення дисципліни викладені на сторінці курсу «Страховий менеджмент» у відповідності до навчальної програми. З кожної теми студентам надається лекційний матеріал, додаткові навчальні матеріали у вигляді методичних рекомендацій для практичних занять та самостійної роботи, а також перелік завдань для семінарських та практичних робіт. Для оцінювання роботи студентів на семінарських та практичних заняттях по темах дисципліни передбачено блок тестових питань, практичних завдань.

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Діагностичне оцінювання (зазначається за потреби)

5.2. Сумативне оцінювання

5.2.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Індивідуальне дослідження, його презентація	30 балів / 20%	До 15 тижня
2.	Письмова контрольна робота, її захист	20 балів / 10%	До 7 тижня, 11 тижня
3.	Письмове оцінювання	20 балів / 20%	До 13 тижня
4.	Екзамен – письмовий (тести множинного вибору (10 питань). 1 задача) і співбесіда	30 балів / 30%	За розкладом

¹Оцінювання презентацій (захисту) складає 5 балів / 5% у загальній оцінці методу оцінювання

5.2.2. Критерії оцінювання

Компонент ³	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно ⁴
Індивідуальне дослідження	<13 балів Частково виконана робота, оформлення не відповідає вимогам	14-17 Робота виконана в повному обсязі; студент виявляє елементарні знання окремих положень навчального матеріалу, зіставляє, узагальнює та аналізує інформацію, обробляє та інтерпретує дані, одержані результати, оформлення роботи частково відповідає вимогам	18-19 балів Робота виконана в повному обсязі, студент обґрунтовано викладає навчальний матеріал, аналізує, синтезує, узагальнює та оцінює інформацію, обробляє та логічно інтерпретує дані, одержані результати, оформлення тексту, таблиць, рисунків, літератури відповідає вимогам	20 балів Робота виконана в повному обсязі; студент вільно, самостійно й аргументовано викладає навчальний матеріал, глибоко та всебічно розкриває його зміст, шукає, аналізує, синтезує, узагальнює та критично оцінює інформацію, оформлення тексту, таблиць, рисунків, літератури відповідає вимогам
Презентація (захист)	<3 балів Представлення результатів досліджень у спосіб, що не розкриває його зміст і результатів	3 бали Представлення результатів досліджень у різний спосіб	4 бали Представлення результатів досліджень у відповідному форматі	5 балів Представлення результатів досліджень у спосіб, що є найбільш відповідним за певних обставин з використанням різних форм подання інформації

³Зазначити компонент сумативного оцінювання

⁴Зазначити розподіл балів та критерії, що зумовлюють рівень оцінки

Письмова контрольна робота	<12 балів	12-15	15-18 балів	20 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкриті, відсутній аналіз інших підходів до питання	Виконано усі вимоги завдання	Виконані усі вимоги завдання, продемонстровано, креативність, вдумливість, запропоновано власне вирішення проблеми
Письмове оцінювання	<12 балів	12-15	15-18 балів	20 балів
	Частково виконана робота, оформлення не відповідає вимогам	Робота виконана в повному обсязі; студент виявляє елементарні знання окремих положень навчального матеріалу, зіставляє, узагальнює та аналізує інформацію, обробляє та інтерпретує дані, одержані результати, оформлення роботи частково відповідає вимогам	Робота виконана в повному обсязі, студент обґрунтовано викладає навчальний матеріал, аналізує, синтезує, узагальнює та оцінює інформацію, обробляє та логічно інтерпретує дані, одержані результати, оформлення тексту, таблиць, рисунків, літератури відповідає вимогам	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано, креативність, вдумливість, запропоновано власне вирішення проблеми

5.3. Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Експрес-опитування після вивчення кожної теми	Кожне заняття
2	Обмін думками	2, 4, 6, 8, 10, 13 тиждень
3	Самооцінка поточного тестування	7 тиждень, 14 тиждень
4	Розгляд кейсів	1 тиждень, 9 тиждень
5	Усний зворотній зв'язок від викладача та студентів після захисту контрольної роботи	8 тиждень, 12 тиждень
6	Розв'язання задач	6, 7, 13, 14 тиждень

Самооцінювання може використовуватися як елемент сумативного оцінювання, так і нормативного оцінювання.

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

2.1. Основні джерела

2.1.1. Підручники, посібники

1. Борисова В.А. Страховий менеджмент: навч. посіб. Суми: СНАУ. 2018 483 с.
2. Борисова В.А. Страхові послуги: монографія. Суми: Довкілля, 2014. 408 с.
3. Плиса В.Й. Страховий менеджмент: [навч. посіб.]. Львів: ЛНУ ім. І. Франка. 2014. 378 с.
4. Сокиринська І.Г., Журавльова Т.О., Аберніхіна І.Г. Страховий менеджмент: [навч. посіб.]. Дніпропетровськ: Пороги. 2016.
5. Супрун А.А. Страховий менеджмент: [навч. посіб.]. Львів: «Магнолія 2006». 2016. 248 с.

2.1.2. Методичне забезпечення

6. Борисова В.А., Самошкіна І.Д. “Страховий менеджмент. Конспект лекцій для студентів за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування денної і заочної форми навчання освітнього ступеня «магістр»”, Суми, Сумський національний аграрний університет, 2021. 72 с. (протокол № 5 від 28.05.2021 р.)
7. Борисова В.А., Самошкіна І.Д. “Страховий менеджмент. Методичні вказівки щодо виконання самостійної роботи для студентів за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування денної і заочної форми навчання освітнього ступеня «магістр»”, Суми, Сумський національний аграрний університет, 2021. 25 с. (протокол № 6 від 12.06.2021 р.)
8. Борисова В.А., Самошкіна І.Д. “Страховий менеджмент. Методичні вказівки щодо проведення практичних занять для студентів за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування денної і заочної форми навчання освітнього ступеня «магістр»”, Суми, Сумський національний аграрний університет, 2021. 46 с. (протокол № 6 від 12.06.2021 р.)

2.1.3. Інші джерела

9. Алескерова Ю., Сідак О. Управління капіталом страхових компаній // Інфраструктура ринку. 2018. Вип. 18. С. 300–306.
10. Алескерова Ю., Астапкевич А. Фінансовий контроль за страховими компаніями // Інфраструктура ринку. 2019. Вип. 29. С. 420–426.
11. Борисова В.А. Страхування фінансових ризиків в сфері аграрного виробництва. Proceedings of the 9th International scientific and practical conference. Barca Academy Publishing. Barcelona, Spain. 25-27 September. 2022. Рр. 246-253. URL: <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2022/09/EURASIAN-SCIENTIFIC-DISCUSSIONS-25-27.9.2022.pdf>

12. Борисова В.А. Розробка дискримінантної моделі діагностики соціально-економічного потенціалу медичного страхування. *Modern foundations of economics, management and tourism: collective monograph* / Lazaryshyn A., Lazaryshyna I., etc. International Science Group. – Boston : Primedia eLaunch, 2022. P. 391-406. Available at : DOI – 10.46299/ISG.2022.MONO.ECON.4. URL: <https://isg-konf.com/modern-foundations-of-economics-management-and-tourism/>

13. Борисова В.А. Діагностика соціально-економічного потенціалу медичного страхування в Україні. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*. 2 (106), 2022, с. 31-41. URL: <http://puet.poltava.ua/index.php/economics/article/view/143>

14. Братюк В. П., Байса К. Ю. Особливості процесу управління ризиками, прийнятими на страхування URL: //C:/Users/%D0%9E%D0%BB%D1%8F/Downloads/592-3178-1- PB%20(5).pdf

15. Жабинець О. Й., Цюпко І. В. Механізм забезпечення внутрішнього фінансового моніторингу в діяльності страхових організацій. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія економічна*. № 1. 2016. С. 201-211.

16. Про страхування: Закон України від 04.10 2001 № 2745-III (зі змінами і доповненнями). Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-14>.

17. Про затвердження Положення про обов'язкові критерії і нормативи достатності капіталу та платоспроможності, ліквідності, прибутковості, якості активів та ризиковості операцій страховика: Розпорядження НКДРРФПУ 07.06.2018 р. № 850. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0782-18#n7>.

2.2 Додаткові джерела

18. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua/>

19. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України URL: <http://www.kmu.gov.ua/>

20. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua/>

21. Офіційний сайт Державного комітету статистики України URL : <http://www.ukrstat.gov.ua> – сайт Державного комітету статистики України.

22. Forinsurer. Страхування в Україні. URL: <https://forinsurer.com/>

2.3 Програмне забезпечення

<https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=4300>)